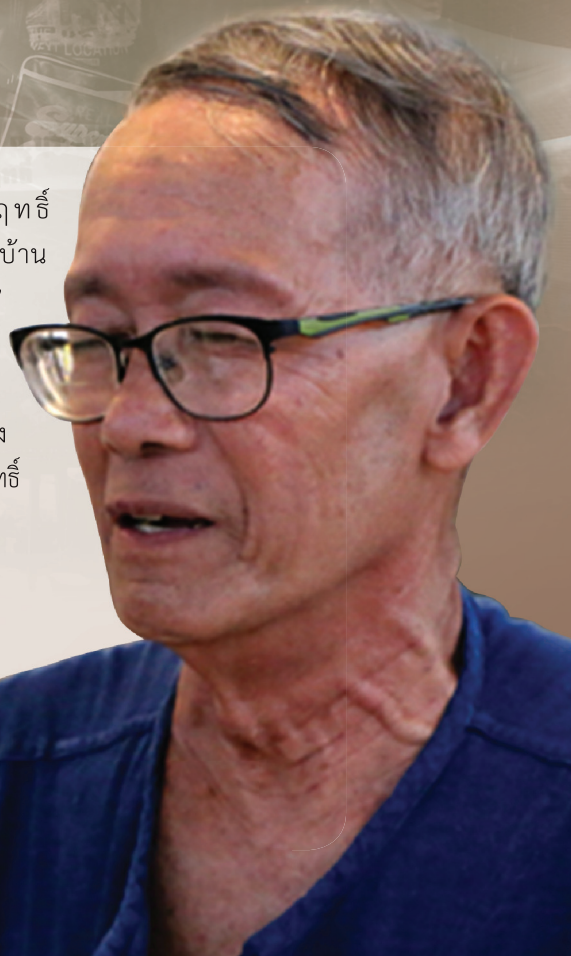

นายสุทธินันท์ ประชัญพฤกษ์

พ.ศ. ๒๔๙๑ - ๒๕๖๑

‘ ครูภูมิปัญญาไทย ผู้ริเริ่มสร้างสถาบันภูมิปัญญา
ท้องถิ่นอีสาน (มหาชีวาลัยอีสาน) เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้
เปรียบเสมือนมหาวิทยาลัยในหมู่บ้านที่มีสมาชิกชุมชน
เป็นนิสิตนักศึกษา จนได้รับการเรียกขานจากชุมชนว่า
“ครูบาสุทธินันท์” ’

นายสุทธินันท์ ประชัญพฤกษ์
ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้เป็นปราชญ์ชาวบ้าน
ซึ่งชุมชนที่ราบสูงเรียกขานว่า “ครูบา”
นายสุทธินันท์ เกิดเมื่อวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์
พ.ศ. ๒๔๙๑ ที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์
เป็นบุตรคนที่ ๔ ในพี่น้อง ๖ คน ของ
นายบุญเทียม และนางสมบุรณ์ ประชัญพฤกษ์

เนื่องจากประสบอุบัติเหตุหลายครั้งตั้งแต่วัยเด็ก ส่งผลให้อาการปวดหลังเป็นโรคประจำตัว ซึ่งเป็นอุปสรรคในการศึกษาและการทำงานตลอดมา เริ่มศึกษาเล่าเรียนที่โรงเรียนประชาบาลในกิ่งอำเภอตั้งแต่ชั้นอนุบาลถึงมัธยมต้น เมื่อเจ็บป่วยจำต้องย้ายที่เรียนไปอยู่ใกล้แพทย์ และจบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่จังหวัดสุรินทร์ สำหรับกรุงเทพมหานคร ศึกษาต่อที่โรงเรียนศิริศาสตร์ สีพระยา และโรงเรียนสันติราษฎร์บำรุง แต่ไม่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ช่วงศึกษาเล่าเรียน แม้ร่างกายไม่แข็งแรง แต่ใจสู้ ชอบทำกิจกรรมเรียนรู้จากการปฏิบัติ ร่วมกับเพื่อนนักเรียนตั้งกลุ่มยุวศิกร จัดทำวารสารประจำโรงเรียนเผยแพร่ ส่งผลให้ได้ฝึกพิมพ์ดีด และพัฒนาเป็นการใช้คอมพิวเตอร์ในปัจจุบัน สอบถามผู้รู้จากสำนักงานเกษตรอำเภอ สำนักงานเกษตรจังหวัด และกรมส่งเสริมการเกษตร ทั้งนี้เพื่อให้ได้รู้จริง ทำจริง เป็นการเรียนรู้นอกระบบอย่างเข้มข้น ตั้งเป้าหมายอันใดไว้ ต้องทำให้ได้ แก้ปัญหาให้ได้ กล่าวคือ อยากรู้อะไร เรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติควบคู่กัน ตำราที่มีค่าที่สุด คือ ข้อสังเกต ข้อแนะนำ และคำติชมของผู้รู้และผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งเมื่อได้ลงมือแล้ว ก็มาวิเคราะห์ผลที่ได้รับ จุดเด่น จุดบกพร่องอยู่ตรงไหน เพื่อแก้ไขพัฒนาในงานโครงการต่าง ๆ

นายสุทินันท์ประกอบอาชีพทำแปลงนาตามที่หน่วยราชการส่งเสริมเหมือนเกษตรกรทั่วไป ปลูกปอ ถั่วลิสง มันสำปะหลัง ข้าวโพด และทำนา ในพื้นที่ครอบครัว ๗๐๐ ไร่ ทำได้ระยะหนึ่ง คิดว่าการปลูกพืชเชิงเดี่ยวเช่นนี้ มองไม่เห็นอนาคต จึงหาทางสร้างหลักสูตรชีวิตให้ตนเอง โดย ใน พ.ศ. ๒๕๒๒ เริ่มสำรวจรอบบ้าน มีอะไรปลูกแล้วบ้าง สอบถาม พบปะกับผู้รู้ เยี่ยมสถานที่ชสวน สำนักงานเกษตรฟาร์มเพาะกล้าต่าง ๆ รวมทั้งกรมป่าไม้ สรุปลงข้อมูลที่ได้ เริ่มปลูกสวนป่า ริเริ่มนำแนวคิดระบบวนเกษตร (Agroforestry) ที่คำนึงการใช้ที่ดินแลเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ กู้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (กส.) ปลูกพรรณไม้ทุกชนิด ทั้งไม้ยืนต้น ไม้ผล ไม้ใช้สอย ไม้ ผักพื้นบ้าน จนได้

ครูบาสุทธินันท์ ปรัชญนภกร์
ปราชญ์กรวิจัย ผู้ปลุกความคิด

คำตอบว่า ต้นยูคาลิปตัสดีที่สุดที่สุดให้ผลตอบแทนเร็ว แต่ต้องมีการจัดการที่ดี สร้างความหลากหลายในแปลงเกษตร ปลุกยูคาลิปตัส สลับด้วย ไม้ยืนต้นพันธุ์พื้นเมือง ปลุกป่าเลียนแบบป่าธรรมชาติ ซึ่งประกอบด้วยต้นไม้ ๕ ระดับ คือ สูง กลาง เตี้ย ไร่ดิน และใต้ดิน มีการปลูกพืชพร้อมกับเลี้ยงสัตว์

พ.ศ. ๒๕๒๔ นายสุทธินันท์ปลุกยูคาลิปตัส ๑๕๐,๐๐๐ ต้น แซมด้วยพืชไร่ อาทิ ข้าวฟ่าง ข้าวโพด พร้อมกับเลี้ยงโคเนื้อ แกะ แพะ สัตว์ปีกประเภทไก่ สุกร พันธุ์พื้นเมือง และเลี้ยงผึ้ง ทดลองหาน้ำในทุกริธี จนมาทำระบบน้ำหยด ใช้เวลาไม่ถึง ๕ ปี เห็นผลจริง จากดินแห้งกรัง กลายเป็นดินดำ ชุ่มน้ำ เริ่มสรุปวิเคราะห์ผลที่ได้รับ ปรับแนวทางต่อไป กล่าวคือ สร้างกิจกรรมทางอุตสาหกรรมขนาดย่อม ได้แก่ เมาถ่าน แปรรูปไม้ ผลิตอิฐดินซีเมนต์ ผลิตอาหารสัตว์และถนอมอาหาร โดยเริ่มจากคิดค้นเตาอบไม้โดยเฉพาะ ไม้ยูคาลิปตัส จนสามารถสร้างเป็นที่อยู่อาศัย สร้างโรงเลี้ยงขนาดย่อม ไม้เล็กลำมาเผา เป็นถ่าน พัฒนาเตาถ่านร่วมกับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จนกลายเป็นต้นแบบเตาถ่านทั่วประเทศ นั่นคือ เตาเผาถ่านไบโอชาร์ ซึ่งเป็นวิธีบำรุงดินที่ทั่วโลกนิยม ถ่านไม้ยูคาลิปตัส สามารถส่งออกจำหน่ายต่างประเทศ

* เตาเผาถ่านที่ให้ความร้อนมากกว่าเตาเผาถ่านธรรมดา มีอุณหภูมิ ๕๐๐ องศาเซลเซียส เพื่อผลิตถ่านไบโอชาร์ มีคุณสมบัติกักเก็บคาร์บอนลงดิน บำรุงดินให้คุณภาพดี สามารถอุ้มน้ำได้นาน เพิ่มคุณภาพ ของจุลินทรีย์ในระบบนิเวศส่งผลให้พืชเจริญเติบโตได้รวดเร็ว

ต่อมา พ.ศ. ๒๕๓๗ ร่วมกับสถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ในปัจจุบัน) สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ (มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ในปัจจุบัน) และมูลนิธิชากาจากาจากญี่ปุ่น ตั้งโรงเรียนชุมชนอีสาน ศึกษาวิจัยหาแนวทางสร้างเกษตรกรรมต้นแบบนาร่อง เพื่อสร้างชีวิตใหม่ให้เกษตรกร เพื่อพัฒนาชุมชน พัฒนาอีสาน และพัฒนาชาติ

นายสุทธินันท์เป็นผู้สร้างกระบวนการเรียนรู้ ด้วยการทำให้ดู อยู่ให้เห็น พูดให้ทำ และเขียนให้อ่าน ริเริ่มมหาชีวาลัยอีสาน (สถาบันภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสาน) เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม วิถีชีวิต และสุขภาพชุมชน ใฝ่ฝันเห็นคนไทยพึ่งตนเอง พึ่งพากันเอง ศึกษาและตามรอยพระยุคลบาท นำศาสตร์พระราชามาใช้ คนไทยอยู่ที่ไหน ที่นั่นพึ่งร่มรื่นด้วยสภาพแวดล้อมธรรมชาติ คนกับธรรมชาติอยู่ร่วมวิถีชีวิตกันได้ สังคมนั้นจะยั่งยืนและเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

นายสุทธินันท์เริ่มต้นพัฒนาเครือข่ายในพื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ สร้างภูมิปัญญาชาวบ้าน เชื่อมต่อเครือข่ายภูมิปัญญาชาวบ้านทั่วประเทศ เวทีวิชาการ ตลอดจนสื่อมวลชน เพื่อวิจัยและพัฒนา การพึ่งตนเองสู่คุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมที่ดี ผลงานนายสุทธินันท์ “นักวิจัยไผ่บ้าน” เป็นที่รู้จักกันดี ในทุกวงการทั้งระดับชาติ ระดับนานาชาติ ภายใต้การขับเคลื่อนของหลักสูตร วปอ.ภาคประชาชน (หลักสูตรวิทยากรกระบวนการสู่การเปลี่ยนแปลงเพื่อการพึ่งตนเองและพึ่งพากันของภาคประชาชน) ร่วมกับเครือข่ายจัดตั้งและเรียกขานตนเองว่า กรมราษฎรส่งเสริม หรือสถาบันฟื้นฟูศักยภาพภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสาน เพื่อศึกษาและพัฒนาการขยายเครือข่ายการพึ่งตนเอง

และพึ่งพากันเองสู่คุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมที่ดี โดยร่วมสนับสนุนสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในโครงการสร้างการพัฒนาตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตและการพัฒนาสังคม ระยะที่ ๒ และร่วมวิจัยกับ ดอกเตอร์จาร์รัตน์ พรกแก้ว ในหัวข้อ “ศึกษาและพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการทำงานร่วมกันระหว่างโรงเรียนในระบบกับชุมชน เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน กรณีศึกษาพื้นที่ภูมิปัญญาท้องถิ่นบุรีรัมย์” ทั้งนี้ได้รวมกลุ่มเครือข่ายประชากรอีสานเพื่อบริหารจัดการชุดความรู้ที่ได้พัฒนาขยายผลสู่เครือข่ายและผู้สนใจทั่วประเทศ ทั่วโลก เพื่อการเรียนรู้เพื่อสังคม เพื่ออาชีพ และเพื่อเป็นที่ปรึกษาวิจัยในการค้นหาต้นทุนสังคมของชุมชน เมื่อสงสัย สนใจข้อมูลใด จะศึกษาค้นหาคำตอบเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ อาทิ การจัดการศึกษาพหุภยพิบัติของฟิลิปปินส์ การใช้ประโยชน์จากต้นยูคาลิปตัสของออสเตรเลีย ที่ผลิตน้ำมันยูคาลิปตัสเชิงอุตสาหกรรมเพื่อใช้แทนสารซีเอฟซีในแอร์และตู้เย็น การพัฒนาชนบทของ จีน ลาว อินเดีย จนได้ข้อสรุป วิธีพัฒนาต้องทำให้ดู อยู่ให้เห็น ปฏิบัติจากพื้นที่จริง

กลยุทธ์หลักสูตร รวอ. ภาคประชาชน หรือวิทยากรกระบวนการเพื่อการเปลี่ยนแปลงแนวความคิดเพื่อการดำรงชีวิตบนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นความร่วมมือของปราชญ์ภูมิปัญญาอีสาน มุ่งหวังสร้างแรงบันดาลใจ ให้กำลังใจ เปลี่ยนแปลงสภาพชีวิตจาก “อยู่ร้อนนอนทุกข์” เป็น “อยู่เย็นเป็นสุข” ด้วยทางสายกลาง

โดยมีเกษตรกรที่ประสบผลสำเร็จถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ ด้วยหลักสูตรอบรม ๓ - ๕ วัน ที่เน้นการรู้จักตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และการวางแผนปฏิบัติการ เพื่อการพึ่งพาตนเอง

มหาวิทาลัยอัสสัมชัญ เวทีเรียนรู้สู่การปฏิบัติ เริ่มต้นที่อำเภอสตึก ถิ่นกำเนิด จัดเป็นสถานที่และต้นแบบการเรียนรู้วิถีเกษตรแบบครบวงจร มรดกตกทอดของภูมิปัญญาของคนรุ่นเก่าสู่คนรุ่นใหม่ ก่อให้เกิดการเรียนรู้แบบไม่มีที่สิ้นสุด แบ่งพื้นที่ปลูกป่า ปลูกพืชหลากหลาย ทั้งไม้ยืนต้น ไม้ผล ไม้ดอก ไม้เลื้อย และไม้ล้มลุก แปลงสมุนไพร แปลงสาธิตเกษตรผสมผสาน บ่อเลี้ยงปลา คอนโดกบ โรงเผาถ่าน โรงเลี้ยงสัตว์ แหล่งน้ำและที่พัก

มหาวิทาลัยอัสสัมชัญจะมีแปลงเกษตรประณีต** ๑ ไร่ ที่เป็นกระบวนการวิธีเรียนรู้วิธีทำ ที่เกษตรกรต้องรู้จัก ตั้งแต่กำหนดเป้าหมาย รวมถึงทั้งในบ้านและชุมชน รู้จักตนเองเพื่อให้เข้าใจในบทบาทของตน และตั้งใจทำมาหากิน เพื่อการพึ่งตนเอง มีอยู่มีกินด้วยวิถีชีวิตพอเพียง นำศาสตร์พระราชามาใช้พลิกฟื้นผืนป่าที่ถูกทำลาย ให้กลับมามีอุดมสมบูรณ์ ด้วยการปลูกป่าแบบไร่สวนผสม *ทำให้ดู อยู่ให้เห็น ลงมือทำ* เป็นตัวอย่าง ทดลอง ศึกษา สังเกต เรียนรู้ตลอดเวลา เพื่อให้รู้จักต้นไม้อย่างแท้จริง

** แปลงเกษตรสาธิตที่จัดทำเป็นตัวอย่าง มีองค์ความรู้ครบถ้วนในแปลงเดียวกัน

สามารถใช้ชีวิตอย่างมีความสุขกับวิถีธรรมชาติแบบยั่งยืน *ปลูกป่าในใจคน* เมื่อได้ปลูกป่าด้วยตนเอง จะเกิดความรู้สึกรักหวงแหนต้นไม้ไม่อยากจะตัดไม้ทำลายป่า *ใช้ชีวิตแบบพออยู่พอกิน พอใช้* ปลูกป่า ได้ป่าฟืนใช้ป่าตามความจำเป็น เพื่อที่อยู่อาศัย การกินอยู่ และดำรงชีวิตประจำวัน เมื่อใช้พอเพียง ก็แบ่ง แจก ขาย ทหารรายได้เสริม *มีส่วนร่วมด้วยเครือข่าย* สร้างเครือข่ายเกษตรชุมชนผสมผสาน ใช้ความรักเป็นพื้นฐานสู่จิตสำนึก ส่งต่อความรู้สู่เยาวชนและผู้สนใจ

นายสุทธินันท์ได้จัดทำ “สวนป่ามหาชีวาลัยอีสาน” พัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชนเปรียบเสมือนมหาวิทยาลัยในหมู่บ้านที่มีสมาชิกชุมชน เสมือนนิสิตนักศึกษา สวนป่ามหาชีวาลัยอีสานจากเดิม เป็นพื้นที่ราบสูงแบบดินทรายแห้งแล้ง ตอนนีกลายเป็นสวนป่าอุดมสมบูรณ์ สัตว์น้อยใหญ่ในธรรมชาติมาอาศัย มีกิจกรรมเรียนรู้มากมาย พัฒนาเป็นแหล่งผลิตออกซิเจนที่ดีและปลอดภัย สามารถทำเกษตรอินทรีย์ ใช้พลังงานโซลาร์ พลังงานแสงอาทิตย์ เป็นแหล่งเรียนรู้ครบวงจร เป็นสถานที่ศึกษาดูงานพร้อมกับเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถ่ายทอดประสบการณ์จากนักวิชาการ นักเรียน นักศึกษา อย่างสม่ำเสมอ

ด้วยแนวคิดที่ว่า ป่า คือโรงงานผลิตความสมดุลธรรมชาติ ความสุข ความเจริญ ความร่มเย็น ด้วยเหตุนี้ ผลงานในช่วง ๒๕ ปีแรก ได้คำตอบชัดเจนว่า *“ทรัพยากรป่าไม้*

คือ ป่าใหญ่แห่งการเรียนรู้ ที่พบพานหม่อมวลแมกไม้ที่อาศัยสัตว์เล็ก สัตว์ใหญ่
ที่ที่สายลมเย็นและแสงแดดอุ่นนัดพบกัน ทั้งนี้ ถ้าเราดูแลธรรมชาติ ธรรมชาติก็จะ
ดูแลเรา ถ้าเราทำลายธรรมชาติ นั่นคือ เราทำลายต้นชีวิตตัวเอง”

นายสุทธินันท์ นับว่าเป็นปราชญ์ชาวบ้านผู้ไม่หยุดเรียนรู้ ลงมือทำ เพื่อพัฒนา
สวนป่าให้เป็นแบบอย่าง ตัวอย่างง่าย ๆ ที่เห็น คือ “สูตรใบไม้เลี้ยงวัว” นำเศษใบไม้
หลากหลายจากป่าสับผสมกับหญ้า จนเป็นอาหารชั้นดี ยาชั้นดี วัวอ้วนพี ได้สารอาหาร
มากกว่าเลี้ยงด้วยหญ้าอย่างเดียว

นายสุทธินันท์เป็นนักสู้ทุกกระบวนท่า ผู้เริ่มความรู้จาก รู้จัก รู้จริง รู้แจ้ง
ให้เกิดทักษะ ความชำนาญ ความเชี่ยวชาญ เพื่อสร้างคุณภาพชีวิตและขอบข่าย
มาตรฐานของชีวิตและสังคม ดำเนินการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมอีสานร่วมกับ
หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งสถานศึกษา หน่วยงานวิจัย สร้างเครือข่าย สร้างทีมงาน
เพื่อพัฒนาร่มไม้ให้อีสาน อาทิ โครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่กับสำนักงาน
คณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในปัจจุบัน) เริ่มการศึกษาทางเลือก Home School ให้เด็กได้เรียนรู้จากของจริง
เต็มศักยภาพอย่างมีความสุข ร่วมศึกษากับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
กับมูลนิธิพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี ภายใต้วิสัยทัศน์ ให้ชาวอีสาน
๑ ล้านครอบครัว มีสุขภาพดี คุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมดี มั่งคั่ง มั่นคง และยั่งยืนด้วย

พืชผักปลอดสารเคมี ไม้ยืนต้น ๑,๐๐๐ ล้านต้นทั่วภาคอีสาน ร่วมออกแบบหลักสูตรภูมิสังคม การจัดการทรัพยากรธรรมชาติกับสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ

แนวทางและผลงานของนายสุทธินันท์เป็นที่ยอมรับของนักวิชาการ หน่วยงาน ทั้งในและต่างประเทศ ใช้เป็นต้นแบบพัฒนาท้องถิ่น จะทำอะไร ต้องสำรวจตนเองและ สภาพแวดล้อมก่อน จากนั้นเรียนรู้ ทั้งอ่าน คูย เขียน และลงมือปฏิบัติ สร้างผลงาน เมื่อปรับปรุงแล้ว จึงขยายเป็นวงกว้าง

ผลงาน กิจกรรมที่ปฏิบัติได้รับการเผยแพร่ผ่านสื่อประเภทต่าง ๆ เป็นประจำ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อออนไลน์ เริ่มที่งานเขียนคอลัมน์ประจำ ในหนังสือสารปฏิรูปของมูลนิธิ สดศรี-สฤตต์วงศ์ โดยเฉพาะการปลูกต้นไม้ยืนต้น และการเลี้ยงสัตว์ให้มีคุณภาพ ประสพการณ์ตรงของนายสุทธินันท์ อาทิ ดินดีได้ โมเดลบุรีรัมย์ เจ้าเป็นไผ่ : สังคม เรียนรู้แบบเฮฮาศาสตร์ จากนาข้าวสู่รากหญ้า จากรากหญ้าสู่นาข้าว ผลงานส่วนใหญ่จะเป็น การบอกเล่าประสบการณ์ที่ได้ทดลองปฏิบัติ ถ่ายทอดองค์ความรู้ให้เกษตรกร ชุมชนอื่น ดำเนินการบ้าง ทำอย่างไรจะพัฒนาอีสานให้เขียวขุ่ม ร่มเย็น

ผลงานได้รับรางวัลต่าง ๆ อาทิ เกษตรกรดีเด่นแห่งชาติ สาขาปลูกสร้างสวนป่า พ.ศ. ๒๕๓๒ Outstanding Accomplishments in Tree Farming จากองค์การอาหาร และเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) พ.ศ. ๒๕๓๕ โล่เกียรติคุณผู้ทำคุณประโยชน์เรื่อง ป่าไม้ และเป็นตัวแทนประเทศไทยเข้าร่วมประชุม เรื่องยุคโลกาภิวัตน์โลก ใน พ.ศ. ๒๕๓๖ รางวัล “ครูภูมิปัญญาไทย” รุ่นที่ ๑ ด้านเกษตรกรรม การปรับใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม พ.ศ. ๒๕๔๔ รางวัลพระธาตุคุณทองคำ สาขาบำเพ็ญประโยชน์ พ.ศ. ๒๕๕๐ รางวัลแทนคุณ แผ่นดิน ๗๗ ต้นแบบคนดี สู่ ๖๐ ล้านคนดีทั่วไป พ.ศ. ๒๕๕๔

ในช่วงท้ายของชีวิต ความเป็นครูมีจางหาย มุ่งเผยแพร่ ถ่ายทอดความรู้ นายสุทธินันท์ระดมสรรพกำลังบันทึกชีวิตเล่าประสบการณ์ตรงที่ผจญภัย สร้างบทเรียนใหม่จากโรคร้ายในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งการดำรงชีวิต ปรับเปลี่ยนวิถีปฏิบัติถึงกิจกรรมอาหารการกินที่ปลอดสารเคมี การออกกำลังกาย การขับถ่าย การนอนการปรับเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมให้มีไม่เย็นต้นร่มเย็นที่เหมาะสมกับการดำรงชีวิตและอยู่อย่างมีศักดิ์ศรีของความ เป็นมนุษย์ เมื่อจากไปก็จากไปอย่างมีความหมายและสงบสุข นั่นคือ หนังสือ เรื่อง “มะเร็ง...อิ” (มหาชีวาลัยนุสรณ์) เพื่อเป็นวิทยาทานให้กับผู้ป่วย มะเร็ง รวมทั้ง การปรับระบบบ้าน จนกลายเป็นโรงพยาบาลขนาดย่อม

นายสุทธินันท์สมรสกับ นางสาวฉวี กฐินหอม มีบุตร ๒ คน คือ นางสาวจริยา และนางสาวนิชดา ประชัญพฤทธิ์

นายสุทธินันท์ถึงแก่กรรมด้วยโรคมะเร็ง เมื่อวันที่ ๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ สิริอายุ ๗๐ ปี ๒ เดือน ๑๗ วัน

นางสาวพุดิสาร์ อัครกะพู ผู้เรียบเรียง

ข้อมูลอ้างอิง

- ครูบาสุทธินันท์ ปรัชญพฤทธิ์ (๒๕๔๘) ดินดีนได้ : การจัดการความรู้ชาวบ้านฉบับ
ตำราดิน. กรุงเทพฯ สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม
- สุทธินันท์ ปรัชญพฤทธิ์ (๒๕๕๕) โมเดลบุรีรัมย์ บุรีรัมย์ : มหาชีวาลัยอีสาน
- สุทธินันท์ ปรัชญพฤทธิ์ (๒๕๕๖) คนนอกระบบ : สุทธินันท์ ปรัชญพฤทธิ์ กรุงเทพฯ :
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
- วรภัทร ภูเจริญ และ สุทธินันท์ ปรัชญพฤทธิ์ (๒๕๕๕) จากนาข้าวสู่รากหญ้า จากรากหญ้า
สู่นาข้าว. กรุงเทพฯ : อริยชน
- มหาชีวาลัยนุสรณ์ : หนังสืออนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ ครูบาสุทธินันท์
ปรัชญพฤทธิ์ ณ เมรุวัดประชาบุรณะ อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์
วันอาทิตย์ที่ ๑๓ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๑
- มูลนิธิชัยพัฒนา (๒๕๖๐) หนังสือเดินทางตามรอยพระราชอา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ตอนล่าง : The King's Journey Learning Passport กรุงเทพฯ :
สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพเยาวชน (สสค.)